

BİR BAKIŞTA

Bir bakışta 2025 yılı 3. Sayı

Değerli meslektaşlarımız,

Türk Oftalmoloji Dergisi 2025 yılının 3. sayısı, 5 özgün araştırma, 2 derleme ve 2 editöre mektup ile yayınlanıyor.

Sachan ve ark.'nın "Orta ve Şiddetli Kuru Göz Hastalarında %20 Ototolog Trombositten Zengin Plazma ile Konvansiyonel Tedavinin Karşılaştırılması" başlıklı prospektif girişimsel çalışmasına, orta ila şiddetli kuru göz hastalığı olan 40 kişi (80 göz) dahil edilmiş. Çalışma ve kontrol gruplarının her birine 20 hasta rastgele dağıtılarak, çalışma grubuna %20 otolog trombositten zengin plazma göz damlası, kontrol grubuna ise konvansiyonel tedaviye uygun olarak yapay gözyaşı verilmiş. Üç ay sonunda, çalışma grubunda oküler yüzey hastalık indeksi skorunda kontrol grubundan daha anlamlı bir azalma gözlenirken, gözyaşı menisküs yüksekliği, Schirmer değerleri ve gözyaşı kılınma zamanı açısından da çalışma grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar izlenmiş. Çalışma grubunun floresein boyanma ve impresyon sitoloji skorlarındaki tedavi sonrası iyileşme kontrol grubundan belirgin şekilde daha iyi olduğu gözlenmiş. Yazarlar otolog trombositten zengin plazma tedavisinin, orta ila şiddetli semptomatik kuru göz hastalığı için geleneksel tedavilerden daha güvenli ve daha etkili olduğunu vurgulamışlar (Bakınız sayfa 112-119).

Durmaz Engin ve ark.'nın "Yaşa Bağlı Maküla Dejenerasyonu Tespiti ve Sınıflandırmasında Otomatize ve Uzman Tasarımı Makine Öğrenimi Modellerinin Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı çalışmada, optik koherens tomografi görüntülerinde yaşa bağlı maküla dejenerasyonu (YBMD) tespiti ve kuru ve yaş tip YBMD ayırt edilmesi için uzman tasarımı makine öğrenimi modelleri ile kodlama gerektirmeyen otomatik makine öğrenimi (AutoML) modellerinin etkinliğini karşılaştırmak amaçlanmıştır. Uzman modeli, bir yapay zeka uzmanı tarafından EfficientNet V2 mimarisi kullanılarak geliştirilirken, AutoML modeli bir oftalmolog tarafından ResNet-50 V2 ile transfer öğrenimini içeren LobeAI platformu kullanılarak oluşturulmuştur. Performans metriklerinin duyarlılık, özgüllük, doğruluk ve F1 skorları hesaplanarak karşılaştırıldığı çalışmada uzman tasarımı model, tüm görüntüleri sınıflamada %99,67 genel doğruluk sağlarken ve tüm ikili sınıf karşılaştırmalarında F1 skorları 0,99 veya daha yüksek olarak hesaplanmıştır. Buna karşılık, AutoML modeli %89,00 genel doğruluk sağlarken, ikili karşılaştırmalarda F1 skorları 0,86 ile 0,90 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Yazarlar AutoML modelinin, YBMD olgularını tanımda ve sınıflandırmada kabul edilebilir bir performans sergilemiş olsa da, uzman tasarımı modelin önemli ölçüde daha üstün performans göstermiştir olduğunu ifade ederken, uzman tarafından geliştirilen modellerde kullanılan ileri sinir ağı mimarileri ve optimizasyon süreçlerinin önemini vurgulamışlardır (Bakınız sayfa 120-126).

ULAI ve ark.'nın "Disk Hasarı Olasılığı Ölçeği ve Optik Koherens Tomografi ile Erken ve Geç Dönem Primer Açık Açılı Glokomda RSLT Hasar Paternlerinin Belirlenmesi" başlıklı kesitsel çalışmalarına glokom şüphesi veya tanısı olan 18 yaş ve üstü 135 hastanın 267 gözü çalışmaya dahil edilmiş ve kapsamlı bir oküler muayeneden sonra glokom evrelemesi için disk hasarı olasılığı ölçeği kullanılmış ve hastalık şiddeti yeşil, turuncu ve kırmızı olmak üzere üç bölgeye ayrılmıştır. Retina sinir lifi tabakası (RSLT) kalınlığı optik koherens tomografi kullanılarak dört kadranda ölçülerek RSLT hasarı paternleri ISNT kuralına (inferior>superior>nazal>temporal) göre analiz edilmiş ve üç grup arasında karşılaştırılmıştır. Gruplar arasında ortalama, inferior, superior ve temporal RSLT kalınlığı açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanırken, nazal RSLT'deki farkın anlamlı olmadığı gözlenmiştir. ISNT kuralının, çalışmaya dahil edilen katılımcılarda en yaygın patern olduğu tespit edilirken, hastalık şiddetinin artmasıyla birlikte progresif patern kaybı geliştiği gözlenmiştir (Bakınız sayfa 127-131).

Oliver-Gutierrez ve ark.'nın "Selektif Lazer Trabeküloplastinin Primer, Ek ve İkame Tedavi Olarak Gerçek Yaşam Etkinliği ve Güvenliği" başlıklı çalışmalarında, ek tedavi (ET) olarak yapılan selektif lazer trabeküloplastisi (SLT) kıyasla tedavi naif hastalarda SLT'nin gerçek yaşam sonuçlarını değerlendirmek, SLT'nin göz içi basıncını (GİB) düşürme ve topikal ilaç yükünü azaltma potansiyelini araştırmak amaçlanmıştır. Daha önce glokom ameliyatı veya lazer tedavisi olmamış SLT yapılacak hastalar, planlanan tedaviye göre primer tedavi (PT) olarak SLT, ET olarak SLT ve ikame tedavi (İT) olarak SLT olmak üzere gruplara ayrılmış; PT ve ET gruplarında başarı tekrar SLT dahil ek glokom cerrahisi olmadan, aynı veya daha az sayıda ilaçla, iki ardışık izlemde başlangıça göre GİB'nin ≥ 20 azalması ve GİB'in ≤ 21 mmHg olması olarak, İT grubunda başarı topikal tedavinin azaltılırken GİB'in aynı kalması veya düşmesi olarak tanımlanmıştır. Ortalama 32,7 ay takipli 120 hastanın 120 gözünün dahil edildiği çalışmada PT grubunda GİB'te düşüş, 24-36 ayda ET grubundan yüksek olarak tespit edilirken (%22,1'e karşı %14,5, $p=0,039$), PT grubunun %28,6'sı ve ET grubunun %37,0'ının tedaviye yanıt vermediği gözlenmiştir. PT grubunda başarı 12., 24. ve 36. aylarda ET grubuna göre daha yüksek olarak tespit edilmiş (sırasıyla %69,0'a kıyasla %47,1, %38,8'e kıyasla %31,4 ve %31,1'e kıyasla %23,5). İT grubunda hastaların %34,2'sinde 12. ayda başarı sağlanırken bu oran 24. ayda %38,3'e yükselmiş (Bakınız sayfa 132-140).

Üçgül ve ark. "Açık Açılı Glokomlu Hastalarda Gonyoskopi Yardımlı Translüminal Trabekülotomi ile Eğik İğne Ab Interno Gonyektomi Karşılaştırması" başlıklı retrospektif çalışmalarında açık açılı glokomlu hastalarda gonyoskopi yardımcı translüminal trabekülotomi (GATT) ile eğik iğne ab interno

BİR BAKIŞTA

gonyektominin (BANG) etkinlik ve güvenliğini karşılaştırmayı amaçlamışlar ve GATT uygulanan 34 gözü ve BANG uygulanan 31 gözü değerlendirmişlerdir. Ameliyat öncesi ortalama GİB, GATT grubunda $32,9 \pm 6,1$ mmHg, BANG grubunda $31,8 \pm 5,4$ mmHg olarak tespit edilmiş; cerrahi işlemler sonrası son kontrolde, GATT grubunda ortalama GİB $15,8 \pm 4,5$ mmHg'ye düşerken (%51,9 azalma), BANG grubunda $17,9 \pm 5,7$ mmHg'ye (%43,7 azalma) düştüğü görülmüştür. Tam cerrahi başarı oranı GATT prosedürü için %88,2, BANG prosedürü için %61,3 olarak ölçülmüştür. Erken cerrahi başarısızlıklar BANG grubunda daha sık görülürken, GATT grubunda erken başarısızlıklar daha nadir olsa da, geç dönemde cerrahi başarısızlıklar BANG grubuna göre daha sık izlenmiştir. Yazarlar GATT cerrahisinin, BANG cerrahisine kıyasla daha büyük ve daha sürdürülebilir GİB azalması sağladığını ve daha yüksek cerrahi başarı oranlarına sahip olduğunu vurgularken, açık açılı glokomun yönetiminde GATT'ın daha güvenilir bir seçenek olduğunu ifade etmişlerdir (Bakınız sayfa 141-147).

Yabanoğlu ve Taylan Şekeroğlu'nun "Göz Tembelliği Tedavisinde Dikoptik Uyarım Temelli Binoküler Yaklaşımlar" başlıklı derlemelerinde, göz tembelliği tedavisinde binoküler işlevi iyileştirmeyi hedefleyen dikoptik uyarım tekniklerinin mevcut literatürünü sistematik bir şekilde incelemek amaçlanmış ve literatürdeki çeşitli çalışmalara dayanarak, bu tedavi yöntemlerinin temel ilkeleri açıklanmış, geleneksel monoküler tedavi yöntemleriyle karşılaştırıldığında elde edilen sonuçlar vurgulanmıştır. Bu güzel derleme, dikoptik tedavi yaklaşımlarının klinik uygulamalara entegrasyonuna yönelik kapsamlı bir değerlendirme ve bu yöntemlerin gelecekteki kullanımına dair yol gösterici bir bakış açısı sunmaktadır (Bakınız sayfa 148-158).

Bu sayıdaki ikinci derleme Aktaş ve ark. tarafından kaleme alınmış ve "Ab Interno Gonyotomi/Gonyektomi Teknikleri" başlığını taşımaktadır. Minimal invaziv glokom cerrahileri (MIGC), Kahook Dual Blade, BANG, GATT, OMNI, Trabektom, Streamline ve TrabEx+ gibi teknikleri içermekte olup, glokom tedavisinde GİB düşürerek ve aköz hüner dışı akışını iyileştirerek önemli ilerlemeler sağlamıştır. Bu yenilikçi prosedürler, trabeküler ağ ve Schlemm kanalı gibi yapıların hedeflenmesiyle daha invaziv filtrasyon cerrahilerine etkili alternatifler sunar. MIGC, doğal drenaj yollarını iyileştirerek GİB'de belirgin düşüşler ve glokom ilaçlarına bağımlılıkta azalma sağlar. Klinik çalışmalar, bu MIGC tekniklerinin güvenli ve etkili olduğunu, trabekülektomi veya tüp şant implantasyonu gibi geleneksel cerrahilere göre daha az komplikasyonla sonuçlandığını göstermektedir. Bu derleme, MIGC tekniklerine genel bir bakış sunmasının yanında, tekniklerin evrimi, pratik uygulamaları ve sonuçları gibi oldukça kapsamlı bir konuyu başarılı bir şekilde özetlemektedir (Bakınız sayfa 159-170).

Bu sayıdaki editöre mektupların ilkinde Priscilia ve Bani tarafından "Zorlu Bir Inferior Rektus Hipoplazisi Olgusunda Güçlendirilmiş Modifiye Hummelsheim Cerrahisi ile Umut Verici Sonuç" başlığı ile kaleme alınmış ve nadir görülen bir patoloji olan inferior rektus hipoplazi teşhisi konulan 25 yaşındaki kadın hastaya uygulanan tedavi yaklaşımı özetlenmiştir (Bakınız sayfa 171-173).

Kaynak ve ark.'nın "Pitoz Tamirinde "PEANUTS" Tekniği: Pelin'in 21-Gauge İğne ile Kolaylaştırılmış Putterman Klempsiz Müller Kası Konjonktiva Rezeksiyonu" başlıklı editöre mektuplarında, orijinal Müller aksı konjonktiva rezeksiyonu tekniğinin bir türevi olan ve Putterman klempi yerine 21 gauge iğne kullanılan cerrahi yöntem açıklanmış ve bu teknikle ameliyat edilen üç pitoz hastasının sonuçları değerlendirilmiştir (Bakınız sayfa 174-176).

Glokomdan, YBMD'ye, pitozdan, kuru göze kadar çeşitli oküler patolojilere ait tanı ve tedavi yaklaşımlarının tartışıldığı bu sayımızın siz değerli okuyucularımız için hem bilimsel hem de pratik açıdan yol gösterici olacağını ümit ediyoruz.

Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen tüm araştırmacılara teşekkür eder; katkılarınızla her sayımızda daha zengin içeriklerle buluşmayı dileriz.

Saygılarımızla,

Editör Kurulu adına

Dr. Hakan Özdemir